

Vrienden van het Airborne Museum

NIEUWSBRIEF No.16.

OCTOBER 1984

Utrechtseweg 232
6862 AZ Oosterbeek
tel.: 085-337710, postgironr. 4403641

Redactie:
Drs. R.P.G.A.Voskuil

De Nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar.

Beste Vrienden,

Op vele plaatsen in Frankrijk, België en Nederland is in de afgelopen maanden herdacht dat 40 jaar geleden, na meer dan vier jaar bezetting eindelijk de Bevrijding kwam. De herdenking van de zo dramatisch verlopen strijd bij Arnhem heeft zich altijd enigszins onderscheiden van andere herdenkingen elders in West-Europa.

Ook op andere plaatsen in Europa is onder barre omstandigheden hard gevochten en sneuvelden veel jonge mensen. Ook daar is contact geweest tussen de militairen en de burgers, die plotseling in de frontlinie raakten en die vaak na een moeizame strijd werden bevrijd. De Geallieerde soldaten konden terugzien op een vervulde opdracht en waren tegelijkertijd alweer op weg om een volgende uit te voeren. Ze verplaatsten zich weer, waardoor het onderling contact vaak maar kort duurde en niet zo intensief was.

De mannen van de Britse Airborne Divisie en de Poolse Parachutisten Brigade, daarentegen, werden toen de Duitsers hun posities omsingelden geheel onverwachts in een beperkt gebied samen gedrongen. In plaats van de vreugde van een blijvende Bevrijding, volgde een bittere strijd, die zo teleurstellend eindigde. In die periode ondergingen militairen en burgers met elkaar de ontberingen, de ellende en het lijden. Samen deelden ze de zorgen en het verdriet. Van elkaar zagen ze de plichtsbetrachting en offerbereidheid en werd wederzijds de hulp en zorg ervaren, zowel tijdens de strijd, als bij de latere ontsnappingen. In deze nood leerde men elkaar kennen en groeiden sterke banden.

Deze saamhorigheid vormde en vormt nog steeds de basis van de jaarlijkse herdenking. De veteranen, hun familieleden en hun nabestaanden die naar Arnhem komen worden niet als toeristen ontvangen, maar als goede vrienden. Na hun komst is met spanning uitgekeken en ze worden met open armen ontvangen. De meesten hoeven niet in hotels te logeren, maar worden in gastgezinnen opgenomen. Al draagt de rest van de wereld wel het masker van belangstelling, juist in deze vriendenkring kan vrij uit worden gesproken, is men werkelijk geïnteresseerd en wordt aandachtig geluisterd.

In deze sfeer van warme belangstelling, verbondenheid en vriendschap vond ook de veertigste herdenking van de Slag om Arnhem plaats. Moge deze vriendschapsbanden tot in lengte van dagen blijven bestaan.

J.Smits, voorzitter

Thema-middag met lezingen en films op zaterdag 24 a.s.

Op zaterdag 24 november zal in de Concertzaal in Oosterbeek een thema-middag worden gehouden. Het programma ziet er als volgt uit:

14.00 uur: Lezing van de heer J.Smits Jr. getiteld: "Per glider naar Arnhem, geen gemakkelijk karwei". Met behulp van dia's zal de heer Smits uitleg geven over het verloop van de start, de vlucht en de landing van de Britse zweefvliegtuigen, die tijdens de luchtlandingen bij Arnhem werden gebruikt.

14.30 uur: Lezing door de heer R.P.G.A.Voskuil over "Engelse oorlogscorrespondenten bij de Slag om Arnhem". Bij de Eerste Britse Airborne Divisie, die bij Arnhem landde was een compleet Public Relations Team ingedeeld. De oorlogscorrespondenten in dit

team moesten de strijd om de brug vastleggen in verslagen en op foto's, films en geluidsplaten. In de lezing, die zal worden geïllustreerd met dia's, zal worden ingegaan op de organisatie en het werk van de oorlogscorrespondenten bij Arnhem.

15.15 uur: Pauze van ongeveer 30 minuten.

15.45 uur: Beluisteren van alle geluidsopnamen die de BBC-verslaggever Stanley Maxted maakte tijdens de gevechten bij Oosterbeek.

16.00 uur: Film over de Slag om Arnhem of, indien deze tijdig uit Engeland arriveert, vertoning van een videoband van de Engelse televisie over de 40ste herdenking van de Slag om Arnhem.

16.30 uur: Einde thema-middag.

De Concertzaal in Oosterbeek ligt in het Benedendorp, vlakbij de Oude Kerk en is te bereiken met buslijn 6 vanaf het Station Arnhem. Het telefoonnummer van de Concertzaal is 085-332046.

Bericht van de Penningmeester.

Bij deze Nieuwsbrief treft U een accept-girokaart aan voor Uw contributie-betaling. U wordt vriendelijk verzocht Uw contributie zo spoedig mogelijk per giro aan ons over te maken. U krijgt Uw lidmaatschap-, resp. gezinskaart daarna prompt toegezonden. Indien U onze thema-middag op 24 november a.s. bezoekt, dan kunt U eventueel Uw contributie ter plekke betalen en Uw kaart meenemen.

Herdenkingsenvelop van de Vereniging uitverkocht.

De speciale herdenkingsenvelop, die onze Vereniging had uitgegeven ter gelegenheid van de 40ste herdenking van de Slag om Arnhem, was binnen een maand uitverkocht.

U wordt vriendelijk verzocht geen bestellingen per giro meer te doen.

De herdenkingsenvelop die het Museum heeft uitgegeven is nog wel verkrijgbaar.

Bestellingen gaarne via het gironummer 4184300 t.n.v. de Stichting Airborne Museum.

Onze Vereniging schenkt vitrine aan het Airborne Museum.

Op dinsdag 18 september werd de door onze Vereniging aangekochte vitrine officieel aan het Airborne Museum overgedragen. Deze vitrine zal speciaal worden gebruikt voor het tentoonstellen van materiaal dat betrekking heeft op de 1st Airlanding Brigade, die in september 1944 bestond uit 1st Battalion The Border Regiment, 7th Battalion The Kings Own Scottish Borderers en 2nd Battalion The South Staffordshire Regiment (zie Nieuwsbrief No.13).

Naast persoonlijke bezittingen en foto's van veteranen van de drie bataljons, heeft ook het originele dagboek van de inmiddels overleden luitenant-kolonel Payton Reid, commandant van 7 KOSB, een plaats gekregen in deze nieuwe vitrine.

Al tijdens de herdenkingen konden nieuwe voorwerpen aan de collectie in de vitrine worden toegevoegd. Zo schonk Mr. D.A.Bourne uit Birmingham de mouwemblemen van zijn uniform, dat hij tijdens de Slag om Arnhem had gedragen. In september 1944 behoorde Private Bourne tot de C-Compagnie van het 2nd Battalion The South Staffordshire Regiment.

Scholenproject wordt voortgezet.

Wegens het grote succes van het "Scholenproject", dat in de vorige winterperiode door de heer C.van Roekel werd opgezet, is besloten om ook gedurende het volgende winterseizoen hiermee door te gaan. Verwacht wordt dat deze keer ca. 3500 scholieren van scholen in de gemeente Arnhem, Ede, Heteren en Wageningen in het kader van dit edukatieve project het Airborne Museum zullen bezoeken. Onze Vereniging verzorgt de organisatie en betaalt de helft van de entreprijs per leerling. De firma Linders Adremo uit Oosterbeek drukt geheel belangeloos het grote fotovel met bijna 40 foto's van Operatie Market Garden, dat aan iedere leerling wordt uitgereikt.

Duizenden mensen bezochten in de septemberdagen het Airborne Museum.

Van 15 tot 28 september werd het Airborne Museum bezocht door niet minder dan 10.000 betalende bezoekers. Dit bracht het totaal aantal bezoekers op 79.000, dat is dus al 9000 meer dan in het gehele jaar 1983 werden ontvangen. Misschien wordt het aantal van 100.000 bezoekers in 1984 wel bereikt.

Airborne Museum registreerde de half miljoenste bezoeker.

Zeseneenhalf jaar na haar opening in Huize Hartenstein, ontving het Airborne Museum op zaterdag 6 oktober om drie uur 's middags haar half miljoenste betalende bezoeker.

De aanbidding van de nieuwe vitrine aan het Airborne Museum.
(foto: B.de Reus)

Het was de heer Flikweert uit Arnhem, die voor hemzelf en voor zijn echtgenote het 500.000ste en 500.001ste kaartje kocht. Beiden waren zeer verrast toen zij zich realiseerden daarmee eregasten te zijn geworden. Namens het bestuur van de Stichting Airborne Museum feliciteerde de heer W.J.M.Duyts de heer en mevrouw Flikweert. Zij ontvingen naast een grote bos bloemen een ingelijste tekening van Huize Hartenstein, het fotoboek "September 1944, Operation Market Garden" en een toegangkaart waarmee zij de rest van hun leven gratis het Airborne Museum kunnen bezoeken.

Poster van pastel-tekening nog verkrijgbaar.

Veertig jaar na de Slag om Arnhem heeft de Arnhemse kunstenaar Johan Paulus Pieters zijn indrukken en emoties uit die periode vastgelegd in een grote pastel-tekening, waarin een aantal symbolen zijn verwerkt. De compositie bestaat uit de vooroorlogse toren van de Grote Kerk, de brug waar het allemaal om ging, een helm van een gesneuvelde soldaat in bloeiende heide en een wolkenlucht met Pegasus, het embleem van de Airborne troepen.

De kunstenaar heeft de originele tekening in bruikleen gegeven aan onze Vereniging en het doek hangt nu in het Airborne Museum. Er is voor de herdenkingen een speciale poster van gemaakt, waarvan nog een beperkt aantal voorradig is in het Airborne Museum. De prijs per poster bedraagt f 10,-. Posters kunnen alleen worden toegezonden wanneer er meer dan drie exemplaren tegelijk worden besteld. Er moet dan f 5,- extra worden overgemaakt op de girorekening van de Vereniging voor de verzendkosten. De poster zal ook verkrijgbaar zijn op de thema-middag.

Verkoopstand bij de Airborne Wandeltocht werd groot succes.

Tijdens de Airborne Wandeltocht op zaterdag 1 september was door onze Vereniging een verkoopstand ingericht op de Utrechtseweg in Oosterbeek. Onze sekretaresse, mevrouw M.de Langen, verzorgde evenals in vorige jaren de organisatie hiervan. In de stand werden zowel artikelen uit het Museum, als van de Vereniging verkocht. De totale omzet bedroeg die dag f 3345,75 (!).

Informatie gevraagd over 17-ponder kanonnen.

Bij het Airborne Museum staan een drietal 17-ponder kanonnen opgesteld, die na de strijd in september 1944 in Oosterbeek zijn achtergebleven. In de vorige Nieuwsbrief heeft reeds een oproep gestaan, waarin om informatie over deze drie kanonnen werd gevraagd. Verschillende veteranen hebben hierop gereageerd, maar meer inlichtingen zijn nog zeer welkom.

Nieuwe boeken over de Slag om Arnhem.

Voor en tijdens de herdenkingsweek in september zijn weer verschillende boeken over de Slag om Arnhem verschenen. In dit en het volgende nummer van de Nieuwsbrief zal een overzicht van deze nieuwe uitgaven worden gegeven.

Fotoboekje "Vijf geteisterde dorpen - Opheusden, Kesteren, Randwijk, Heteren, Driel 1944/45".

De heer G.H.Maassen Sr. uit Oosterbeek heeft een fotoboekje gemaakt met bovenstaande titel. Het boekje heeft dezelfde vorm en opzet als de twee eerder verschenen boekjes "Oosterbeek Verwoest" en "Vijf geschonden dorpen", die door de heer G.H.Maassen Jr. in samenwerking met zijn vader werden samengesteld. Van de vijf Betuwse dorpen, die tijdens en na september 1944 zo zwaar werden beschadigd, zijn in totaal 97 foto's opgenomen. De uitgave werd verzorgd door uitgeverij Hoog en Laag B.V. en werd gedrukt bij Linders Adremo B.V. in Oosterbeek. Prijs: f 18,-. Ook verkrijgbaar in het Airborne Museum.

"De Zwarte Herfst" door C.A.Dekkers en L.P.J.Vroemen.

De auteurs laten in dit boek tientallen burgers en ook een aantal militairen aan het woord over hun belevenissen tijdens en vlak na de Slag om Arnhem. Vooral de gebeurtenissen in en rond het St. Elisabeth's Gasthuis in Arnhem en de lotgevallen van de vele na de Slag om Arnhem op de Veluwe ondergedoken Engelse militairen en hun Nederlandse helpers worden beschreven. Centraal in het boek staan twee Arnhemse jongens, Bert en Hans Kuik, die zich in die dagen op alle mogelijke manieren inzetten voor hun in nood verkerende medeburgers en voor de Britse soldaten. Het vele illegale werk dat zij deden, hebben ze uiteindelijk met de dood moeten bekopen: op 3 november 1944 werden ze door de Duitsers gefusilleerd.

Het is een indrukwekkend boek met veel nieuwe feiten en interessante foto's.

"De Zwarte Herfst" verscheen bij de Gooise Uitgeverij in Weesp en kost f 34,50.

"Zes Dorpen in Oorlog en Verzet".

Op vrijdag 21 september verscheen in Oosterbeek het boek "Zes Dorpen in Oorlog en Verzet". Het bevat een vijftigtal hoofdstukken met verhalen, verslagen en dagboek-aantekeningen van burgers uit de dorpen Oosterbeek, Wolfheze, Heveadorp, Heelsum, Doorwerth en Renkum over de periode 1940-1945. De rol van het verzet staat centraal, maar daarnaast is een belangrijk deel van het boek gewijd aan de belevenissen van burgers tijdens de Slag om Arnhem.

Het boek is samengesteld door de journalist H.G.J.Erkens. Het grootste deel van de gegevens werd verzameld door de heer G.A.Versteegh. Uiteindelijk bleek zoveel materiaal bijeen te zijn gebracht, dat er voldoende was voor wel twee boeken van gelijke omvang. Daardoor was het noodzakelijk een selectie te maken uit de verzamelde bijdragen. Afhankelijk van het succes van de verkoop van dit boek zal echter worden bekeken of een uitgave van een tweede boek over dit onderwerp tot de mogelijkheden behoort. Aan de totstandkoming van "Zes Dorpen in Oorlog en Verzet" hebben verschillende leden van onze Vereniging meegewerkt. Twee van hen moeten in het bijzonder worden genoemd: mevrouw G.Oosterhaar uit Arnhem, die al het typewerk verrichtte en de heer H.van Zoest uit Velp, die geheel belangeloos een sober en fraai omslag ontwierp.

Het boek werd uitgegeven door Uitgeverij Hoog en Laag B.V. en verzorgd door Drukkerij Linders Adremo B.V. Prijs f 36,90. Ook verkrijgbaar in het Airborne Museum.

Binnenkort verschijnt een boekje over Huize Mooiland 1944/45.

Dit boekje zal gaan over de periode dat Huize Mooiland in Doorwerth fungeerde als werkkamp voor Nederlanders, die in de winter van 1944 op 1945 werden gedwongen stellingen aan te leggen langs de Veluwezoom. Het boekje verschijnt in beperkte oplage en gaat ca. f 15,- kosten. Inlichtingen bij de heer R.Fernema, Oosterbeek.